

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2542). **คู่มือปฏิบัติงานและฝึกอบรมชาวเขาประจำปี 2542**. กรุงเทพฯ: ส่วนประสานราชการ สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2546). **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2549). **กะเหรี่ยงในหลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มีงเมือง.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2551). **พื้นที่พรมแดนแม่น้ำเมยกับความสัมพันธ์ชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง-คนเมือง**. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- แคทเธอริน เบลชีย์. (2549). **หลังโครงสร้างนิยมฉบับย่อ(Poststructuralism: A Very Short Introduction)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- โครงการพิพิธภัณฑสถานเฝ้า Online. (ม.ป.ป.). **ประวัติความเป็นมา**. สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2555, จาก <http://www.hilltribe.org/thai/karen/karen-history.php>.
- โครงการพิพิธภัณฑสถานเฝ้า Online. (ม.ป.ป.). **การแต่งกาย**. สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2555, จาก <http://www.hilltribe.org/thai/karen/karen-dress.php>.
- คณาจารย์สำนักพิมพ์เลียงเชียง. (2547). **หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นักธรรมชั้นตรี**. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- คณาจารย์สำนักพิมพ์เลียงเชียง. (2547). **หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นักธรรมชั้นโท**. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- คณาจารย์สำนักพิมพ์เลียงเชียง. (2547). **หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นักธรรมชั้นเอก**. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- จารุวรรณ แก้วมะโน. (2551). การเมืองน้ำท่วมปาก: วาทกรรม "ชาวบ้าน" กับการจำกัดตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง. **วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 39(2), 340-356.
- จิตรกร ตั้งเกษมสุข. (2525). **พุทธปรัชญากับปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- จุมพล นิมพานิช. (2549). **การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐประศาสนศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: สำนักแห่งพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล นิมพานิช. (2552). **รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์: 27 ปีรัฐศาสตร์ มสธ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.

จักร์ พันธุ์ชูเพชร. (2550). **รัฐศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มายด์ พับลิชชิ่ง.

จักร์ พันธุ์ชูเพชร. (ม.ป.ป.). **มิเชล ฟูโกต์: วาทกรรม อำนาจ และความรู้**. สืบค้นเมื่อ

5 มีนาคม 2555, จาก <http://www.ajarnjak.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=67616&Ntype=4>.

จักร์ พันธุ์ชูเพชร. (ม.ป.ป.). **กรอบคิดว่าด้วย “อำนาจ” ตามแนวของมิเชล ฟูโกต์**. สืบค้นเมื่อ

5 มีนาคม 2555, จาก <http://www.ajarnjak.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=67616&Ntype=4>.

จรรยา สุภาพ. (2514). **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ฉัตรสุมน พฤตมิถุน. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคม (Principle of Social Research)**.

กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. (2545). **สัญวิทยา, โครงสร้างนิยม, หลังโครงสร้างนิยม**

กับการศึกษารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิชาษา.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. (2549). **วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง**

เอกลักษณ์และความเป็นอื่น. กรุงเทพฯ: วิชาษา.

ชัยมงคล สุพรรณอินทร์. (2554). **ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2520). **สังคมกับการปกครอง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แพร่พิทยา

อินเตอร์เนชั่นแนล.

ติน ปรัชญพฤทธิ. (2535). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2550). **เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2546). **ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางการศึกษา**

วิเคราะห์ การเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สหายบลิ๊กและการพิมพ์.

ธีรยุทธ บุญมี. (2551). **มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิชาษา.

ธำรง บัวศรี. (2518). **ชุมชนวิชาการ: รายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่หนึ่ง ๑-๕**

สิงหาคม ๒๕๑๐ กรมสามัญศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

นพพร ประชากุล. (2547). **มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ร่างกายใต้บังคับการ:**

ปฐมบทแห่งอำนาจในวิธีสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2545). **ชาวเขาในไทย**. กรุงเทพฯ: พิชเนศ พรินตริงเซ็นเตอร์.

- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2547). 30 ชาติในเชียงราย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญศรี ยี่หะ. (2550). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- บรรพต (จิระโชค) วีรชัย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. (2546). รัฐศาสตร์ทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประวัติพระครูพัฒนากิจจานุรักษ์ (หลวงปู่ครูบาวงศ์).** สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2555, จาก <http://www.itti-patihan.com>.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2548). มั่ง: หลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง. เชียงใหม่: มิ่งเมือง.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2546). อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ. กรุงเทพฯ: แปลน ฟร้นดิง.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2538). ปรัชญาอุดมการณ์ทางการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2551). บทบาทและพิธีกรรมการทำนายที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ (ปลั่ง) ในหมู่บ้านห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: ชอบพิมพ์.
- พิมล แสงสว่าง. (2536). นโยบายการรวมพวกชาวเขากับเอกลักษณ์ประจำเผ่า: ศึกษาเชิงวัฒนธรรมทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ ร.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2552). ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิด เทคนิค และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี. ฟร้น.
- เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. (2533). ปรัชญาการศึกษา เอกสารการสอนภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ภิญโญ สาธร. (2530). การศึกษา: ปัญหาที่คนแก้. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มยุรี อนุมานราชธน. (2547). นโยบายสาธารณะ แนวคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์. เชียงใหม่: คณะนิเทศการพิมพ์.
- มยุรี อนุมานราชธน. (2551). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมมล.
- มิเชล ฟูโกต์. (ม.ป.ป.). The Order of Discourse. (ศุภชัย เจริญวงศ์, ผู้แปลและเรียบเรียง). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2555, จาก <http://www.midnight/midnighttext/000982.doc>.

มูฮัมหมัด ยังหะสัน. (2547). **วาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาระหว่างรัฐกับประชาชน:**

กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ร.ม.,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เยาวนุช เวศร์ภาดา. (2545). **วาทกรรมความรู้ในการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษา
อุทยานการศึกษา-หมู่บ้านวัฒนธรรมเขาขุนศรี ตำบลบ้านเกาะ อำเภอพรหมคีรี
จังหวัดนครศรีธรรมราช.** วิทยานิพนธ์ สม.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). **หลักรัฐศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์.

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์.

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). **นโยบายสาธารณะ.** กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน, 2548. **ศัพท์รัฐศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม)**
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

วารินทร์ ลินสูงสุด. (2546). **การศึกษา: ความหมาย จุดมุ่ง หน้าที่- ปรัชญา** (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: สยามมิตรการพิมพ์.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, (2554). **วาทกรรม.** สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2555, จาก
<http://th.wikipedia.org/wiki>.

วิชัย ต้นศิริ. (2549). **อุดมการณ์ทางการศึกษา: ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: สามลดา.

วิลัย ตั้งจิตสมคิด. (2539). **การศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พินดิงแฮร์ส.

วิทยากร เชียงกุล, (2545). **อธิบายศัพท์การเมืองการปกครองสมัยใหม่** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: เด็อนตุลา.

วันดี สันติวุฒิมณี. (2545). **กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่
ชายแดนไทย- พม่า กรณีศึกษา หมู่บ้าน เปียงหลวง อำเภอ เวียงแหง จังหวัด
เชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ สม.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2552). **นโยบายสาธารณะ** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภร ศรีแสน. (2526). **ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์
ศรันย์ บุญประเสริฐ, (คำคนอ่าน); ป็อพอ [นามแฝง], (ผู้เขียน). (2540). **ชีวิตข้า-ปกากะถอบ.**
ม.ป.ท.: เพาเวอร์พรีน.

ศศิประภา จันทวงศ์. (2552). **วาทกรรมความเป็นพลเมือง ความหมาย และการต่อรอง
ของชนกลุ่มน้อย.** วิทยานิพนธ์ สม.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- ส. ศิวรักษ์. (2545). **ปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สนธิ เตชานันท์. (2548). **พื้นฐานรัฐศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สยาม ดำปรีดา. (2551). **สังคมกับการปกครอง (Society and Government)** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยรายวัน.
- สมบัติ อ่างรัถยวงศ์. (2550). **นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ** (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมพิศ สุขแสน. (2551). **นโยบายสาธารณะและการวางแผน**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2549). **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เอ็ม ที เพรส.
- สุรัชัย หวันแก้ว. (2550). **คนชายขอบ: จากความคิดสู่ความจริง** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- สุรรัตน์ เทมวรรณ. (2548). **อัตลักษณ์และการนำเสนอภาพตัวแทนของการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบสองชุมชนต่างชาติพันธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุรัชย์ สิขาบัณฑิต และเสาวณีย์ สิขาบัณฑิต. (2535). **ศัพท์เทคโนโลยีทางการศึกษา: Educational Technology Vocabulary**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์ดวงกมล.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **ทฤษฎีสังคมวิทยา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี.พริ้น (1991).
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2549). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนการค้นและบทบาทในประชาสังคม)** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรมย์ ณ นคร. (2523). **ปฐมนิเทศการศึกษาปัจจุบัน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). **นโยบายสาธารณะและการวางแผน (Public Policy and Planning) [ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1]** (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). **หลักพื้นฐานรัฐศาสตร์**
(พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

Ziauddin Sarder and Chris Garratt. (2548). **INTRODUCING POSTMODERNISM:
สู่โลกหลังสมัยใหม่**. (วรุณช จรุงรัตนาพงศ์, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: สามลดา. (ต้นฉบับ
ภาษาอังกฤษ พิมพ์ ค.ศ. 2005).

Caldwell, W.K. (1970). **Environment: A Challenge to Modern Society**. New York:
Doubleday and Co.

Dye, T. (1981). **Understanding Public Policy** (4th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

Jacop, Charles. (1966). **Policy and Bureaucracy**. Princeton, New York: N.T.D. Van
Nostrand Co.

Lasswell, H. D. and Kaplan. (1970). **Power and Society**. New Haven: Yale University
Press.

Shankansky, Ira. (Ed.). (1970). "The Political Scientist and Political Analysis" **The Political
Analysis in the Political Science**. Chicago: Markham Publishing Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก นโยบายของรัฐเกี่ยวกับชาวเขา

นโยบายของรัฐเกี่ยวกับชาวเขา

สภาพปัญหา

ชาวเขาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีประมาณ 800,000 คน ซึ่งชีวิตความเป็นอยู่รวมทั้งการประกอบอาชีพของชาวเขบบางส่วนทำให้เกิดปัญหาหลายประการ ดังนี้

1. ปัญหาการปลูกพืชเสพติด

ยังมีชาวเขบบางส่วนที่ยังคงปลูกฝิ่นเป็นอาชีพ โดยยึดถืออาชีพนี้มาเป็นเวลานานตั้งแต่ครั้ง ปู่ ย่า ตา ยาย ชีวิตผูกพันกับฝิ่นมาช้านาน บริเวณป่าชายเขาทางชายแดนภาคเหนือติดต่อกับประเทศลาวและพม่า เป็นแหล่งปลูกฝิ่นที่สำคัญของประเทศ ฝิ่นที่ผลิตได้เหล่านี้บางส่วนถูกนำไปทำเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีนแล้วลักลอบไปส่งขายในกรุงเทพฯ และตามหัวเมืองใหญ่ๆ บางส่วนก็ส่งออกไปขายยังต่างประเทศ ทำให้คนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่มสาวตกเป็นทาสยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอีกมากมายหลายประการตามมา

รัฐบาลทราบถึงปัญหาความร้ายแรงของปัญหานี้ และพยายามหาทางแก้ไขปัญหาร้อยมา ทั้งการป้องกันและการปราบปราม ในด้านการป้องกันนั้นได้มีการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพชาวเขา เพื่อให้ชาวเขามีชีวิตที่ดีขึ้น และแนะนำในเรื่องสุขภาพอนามัย การเกษตร พร้อมทั้งให้ชาวเขาเลิกปลูกฝิ่นและหันมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน สำหรับการปราบปรามก็ต้องมีการจับกุมลงโทษผู้ที่ลักลอบค้าฝิ่นอย่างรุนแรง

2. ปัญหาการทำลายป่าไม้และต้นน้ำลำธาร

ชาวเขบบางส่วนมีอาชีพเพาะปลูก ทำไร่แบบเลื่อนลอย ซึ่งเป็นผลทำให้มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเพื่อแสวงหาพื้นที่เพาะปลูกทำกินในพื้นที่ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ในปีหนึ่งๆ เฉลี่ยแล้วมีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าถึงเกือบ 8 แสนไร่ หากการบุกรุกทำลายป่ายังคงมีอยู่เช่นนี้ คาดว่าอีกระยะเวลาไม่นานประเทศไทยจะต้องประสบกับปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ในภาคเหนืออันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่ก่อให้เกิดแม่น้ำสายสำคัญๆ หลายสายได้ลดลงเป็นจำนวนมากเพราะการตัดไม้ทำลายป่า นอกจากนี้การตัดไม้ทำลายป่ายังมีผลกระทบต่อความชุ่มชื้นของพื้นดิน และความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศด้วย

3. ปัญหาการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน

การเคลื่อนย้ายที่อยู่ของชาวเขานั้นมีการย้ายถิ่นภายในประเทศ และการอพยพเข้ามาจากนอกประเทศ การอพยพย้ายถิ่นในประเทศ ทำให้มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เพื่อเปิดพื้นที่ทำกินใหม่ๆ และการเคลื่อนย้ายอยู่เสมอ ทำให้การพัฒนาและการให้บริการของรัฐเป็นไปโดยยากลำบาก ส่วนชาวเขาที่อพยพมาจากนอกประเทศก็ยิ่งเพิ่มปัญหาในด้านต่างๆ ให้มีมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหาการเพิ่มประชากร

ชาวเขาให้กำเนิดทารกเฉลี่ยแล้วมากกว่าคนไทยทั่วไปถึง 2 เท่า การที่จำนวนชาวเขาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผลกระทบต่อพื้นที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน มีการทำลายป่าไม่มากยิ่งขึ้น

5. ปัญหาความยากจน

ชาวเขาส่วนใหญ่ยังมีความยากจน รายได้น้อย พืชผักที่ทำการเพาะปลูกได้ปริมาณและคุณภาพต่ำเนื่องจากความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการตลาด พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบซื้อพืชผลในราคาถูก เฉลี่ยแล้วชาวเขามีรายมีรายได้ครอบครัวละ 5 พันบาทต่อปีเท่านั้น

6. ปัญหาการศึกษา

ชาวเขาได้รับการศึกษาน้อย ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา จากการศึกษาที่ชาวเขาได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่ค่อยมีการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ การชี้แจงแนะนำหรือการส่งเสริมการพัฒนาก็เป็นไปโดยยาก

7. ปัญหาสาธารณสุข

ส่วนใหญ่ชาวเขามีปัญหาอนามัยแม่และเด็ก รับประทานอาหารไม่ถูกวิธี ขาดความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย เมื่อเวลาเจ็บป่วยจะใช้ผีรักษาโรค ทำให้อัตราการตายสูง

ภาคผนวก ข การกำหนดสถานะของชาวเขาในประเทศไทยการลงรายการสัญชาติไทย ให้กับชาวเขา

การกำหนดสถานะของชาวเขาในประเทศไทย การลงรายการสัญชาติไทยให้กับชาวเขา

ปัญหาชาวเขาในประเทศไทย

ชาวเขาในประเทศไทยในขณะนี้ น่าจะแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่อยู่มาติดต่อดำบรพพ์ก่อนชาติไทยเมื่อ 2,000 ปีมาแล้ว เชื่อว่าคงจะมีอยู่
แต่คงมีน้อยมาก

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ 100 กว่าปีมานี้

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มชาวเขาที่หลบหนีเข้าเมืองจากการปราบปรามชนกลุ่มน้อยของพม่า
หรือจากปัญหาด้านการเมืองในประเทศลาว หรือจีน ซึ่งหลบหนีเข้าเมืองมาประมาณปี 2509 เป็น
ต้นมา

ในส่วนของกรจัดทำทะเบียนราษฎรให้กับชาวเขาและการพิจารณาการลงรายการสัญชาติ
ไทยให้ชาวเขาได้ดำเนินการมาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ก่อนช่วงปี 2499 นั้นในอดีตชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ทางราชการมิได้ให้ความสนใจที่
ปกครองดูแลปล่อยให้ชาวเขาเป็นบุคคลนอกกฎหมายโดยไม่ยอมรับว่าชาวเขาเป็นบุคคลสัญชาติ
ไทยแต่ประการใด

2. ในปี 2499 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 ทางราชการก็
มิได้ทำการสำรวจหรือจัดทำทะเบียนบ้านให้แก่ชาวเขาอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพคมนาคม
หรือท้องถิ่นห่างไกลทุรกันดาร ดังนั้นชาวเขาส่วนใหญ่จึงยังคงเป็นคนไม่มีสัญชาติไทยไม่มีชื่อใน
ทะเบียนบ้าน เป็นเหตุให้ชาวเขาได้รับความเดือดร้อนยุ่งยาก ไม่มีสิทธิเช่นคนไทย และขณะนั้นฝ่าย
ตรงข้าม คือ พคท. ถือเป็นสาเหตุในการชักจูงให้จับอาวุธต่อสู้กับรัฐบาลไทยและปลุกผี

3. ปี พ.ศ. 2511 เพื่อแก้ไขปัญหานี้ และเพื่อสนับสนุนความรู้สึกเป็นคนไทยที่มีความ
จงรักภักดีต่อแผ่นดินไทย รัฐบาลไทย กอ.ปค. (กอ. รমন. ในปัจจุบัน) และกระทรวงมหาดไทย จึงได้
พยายามเร่งรัดจะให้มีการจัดทำทะเบียนราษฎรชาวเขา

4. ปี พ.ศ. 2512-2513 เพื่อดำเนินตามนโยบายดังกล่าว ในปี 2512-2513 กรมการปกครอง
ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรชาวเขา และแจกเหรียญให้แก่ชาวเขา

รวม 16 จังหวัด มีชาวเขาทั้งสิ้น 119,591 คน การจัดทำทะเบียนราษฎรครั้งนี้ได้นำพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรปี 2499 มาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่รายการสัญชาติ ยังไม่ได้ลงว่าเป็นสัญชาติใด แต่ให้ลงเผ่าของชาวเขาแทน

5. ปี พ.ศ. 2515 ด้วยเหตุผลความมั่นคงแห่งรัฐ รัฐบาลโดยคณะปฏิวัติได้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ยกเว้นการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนกรณีบิดามารดาเข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนต่อการกำหนดสัญชาติของชาวเขา

6. ปี พ.ศ. 2517 ได้มีประกาศใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวเขา พ.ศ. 2517 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2518 เป็นต้นไป โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 (ผนวก 1) สรุปสาระสำคัญของระเบียบฯ มีดังนี้ คือ 1) ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎร (ท.ร.ช) เมื่อปี พ.ศ. 2512- 2513 ไว้แล้ว หรือ 2) อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการ เช่น กรมประชาสงเคราะห์ ตำรวจตระเวนชายแดน หรือ กอ.รมน. หรือ กองทัพบก 3) เกิดในประเทศไทยและบรรลุนิติภาวะแล้ว 4) ถ้าเป็นผู้เยาว์มีบิดามารดาเป็นคนสัญชาติไทยให้ได้สัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดา

หมายเหตุ

1. ในปี พ.ศ. 2517 กรมการปกครองในฐานะอนุกรรมการชาวเขา สาขาการปกครอง มีความเห็นว่าชาวเขาเป็นพวกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยมานาน ตามหลักกฎหมายย่อมได้สัญชาติไทยอยู่แล้วเพียงแต่ยังไม่มีหน่วยงานราชการ เข้าไปปกครองดูแลถึงชาวเขาจึงยังไม่มีทะเบียนบ้านและสัญชาติตามกฎหมายการออกกระเบียนเกี่ยวกับสัญชาติของชาวเขา จึงใช้คำว่า "ลงรายการสัญชาติ" แทนคำว่า "ให้สัญชาติ"

2. ในปี พ.ศ. 2517 มีปัญหาการทำทะเบียนราษฎร คือ ได้มีชาวเขาอพยพมาจากนอกประเทศบุกรุกเข้ามาตั้งชุมชน หรือเข้ามาปลอมปนกับชาวเขา (ไทย) เป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ต้องเพิ่มความระมัดระวังในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก

7. ปี พ.ศ. 2534 มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 โดยได้ยกเลิก พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 เป็นผลให้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวเขา พ.ศ. 2517 ได้ถูกยกเลิกไปด้วย

8. ปี พ.ศ. 2535 สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง โดยผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาศัยอำนาจตามมาตรา 8 (1) วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ได้ออกกระเบียนสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา

พ.ศ. 2535 (ผนวก 2) ใช้บังคับในการลงรายการสัญชาติไทยให้กับชาวเขาต่อจากระเบียบฉบับแรกที่ยกเลิกไปเมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535

9. ปี พ.ศ. 2539 สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง โดยผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาศัยอำนาจตามมาตรา 8 (1) วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ได้ออกระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 (ผนวก 3) สรุปสาระสำคัญของระเบียบฯ ที่แก้ไขใหม่โดยเน้นเฉพาะชาวเขาดั้งเดิมเท่านั้นเนื่องจากมีชาวเขาจากประเทศพม่า ลาว จีน หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยแล้วมาเกิดบุตรหลานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากมาขอลงรายการสัญชาติไทย ซึ่งชาวเขาดังกล่าว นอกจากไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ แล้ว ยังขัดกับ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ด้วย และได้กำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมที่สำคัญ คือ ต้องพูดภาษาไทยได้ เพราะระยะเวลาที่ยาวนานพอที่ชาวเขาจะได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านแล้ว และจะต้องยอมรับในความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตของไทยด้วย เพราะเคยมีปรากฏอยู่เสมอว่าชาวเขาจะได้รับการลงรายการสัญชาติไทยแล้วมีบัตรประจำตัวประชาชน ถูกตำรวจจับแต่ไม่สามารถพูดภาษาไทย ทำให้ตำรวจเข้าใจว่าชาวเขาเหล่านั้นถือบัตรประจำตัวประชาชนปลอม

การแก้ไขชาวเขาที่ลงสัญชาติไทยไม่ได้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2538 เห็นชอบในหลักการโครงการพิจารณาให้สถานะคนต่างด้าวแก่ชาวเขาที่อพยพมาในประเทศไทย โดยชาวเขาต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ต้องเป็นชาวเขา หรือเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลพื้นที่สูง หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในลักษณะชั่วคราว (ท.ร. 13)
2. มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยมาไม่น้อยกว่า 15 ปี หรือมีภูมิลำเนาถาวรในท้องที่อำเภอเดียวกันต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี นับถึงวันที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ (โดยผ่านความเห็นชอบของกรมการชาวเขาอำเภอและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)
3. เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ
4. มีความสนใจในการใช้ภาษาไทย
5. มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยและองค์ประมุขของชาติ
6. มีประวัติเคยให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและทำคุณประโยชน์ให้กับทางราชการและชุมชน

ชุมชน

7. ประกอบอาชีพสุจริต มีหลักฐานมั่นคง
8. ไม่เป็นผู้ปลูกพืชเสพติด ติดยาเสพติด หรือเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด
9. ไม่เป็นตัวการส่งเสริมหรือสนับสนุนการตัดไม้ทำลายป่าและทรัพยากรของชาติอื่น ๆ
10. เงื่อนไขตามข้อ 5, 6, 7, 8 และ 9 ต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า 3 คน ได้แก่
  1. บุคคลที่มีสัญชาติไทยที่ทางราชการให้ความเชื่อถือ และ
  2. คณะกรรมการสภาตำบล และ
  3. ข้าราชการตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป (ที่มีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ในเขตตำบลเดียวกับผู้ยื่น

คำร้อง

ภาคผนวก ค ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย
ในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. 2535

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน
ให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. 2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (1) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. 2535"

ข้อที่ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อที่ 3 ระเบียบนี้นั้นให้ใช้บังคับเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดต่อไปนี้ คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา ตาก สุโขทัย น่าน กำแพงเพชร แพร่ พิชณุโลก เพชรบูรณ์ เลย อุทัยธานี กาจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

ข้อที่ 4 ในระเบียบนี้

"ชาวไทยภูเขา" หมายความว่า บุคคลดั้งเดิมซึ่งเป็นชาวเขาที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนพื้นที่สูงซึ่งเป็นป่าเขาในประเทศไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เชื้อสาย ภาษา ความเชื่อ ตลอดจนวิถีทางการดำเนินชีวิตแตกต่างไปจากชาวไทยพื้นราบ ได้แก่ แม่ว เย่า มูเซอ ลีซอ อีก้อ กะเหรี่ยง ลัวะ ถิ่น ขมุ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับชาวเขาซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

"อำเภอ" ให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ

"นายอำเภอ" ให้หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

"วัน" หมายความว่า วันตามปฏิทิน

"บิดา" หมายความว่า บิดาตามความเป็นจริง

ข้อที่ 5 ชาวไทยภูเขาที่ได้รับการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านจะต้องเป็นบุคคลในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

5.1 อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการ เช่น กรมประชาสงเคราะห์ หรือตำรวจตระเวนชายแดน หรือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หรือกองทัพบก

5.2 ได้รับการสำรวจตรวจสอบและได้รับการจดทะเบียนราษฎรชาวเขา (แบบ ทร.ชช.1) ไว้แล้วเมื่อระหว่าง พ.ศ. 2512 – 2513

5.3 ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2525

5.4 ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรชาวเขา ตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2527 ระหว่างเดือนมีนาคม-สิงหาคม 2528

5.5 ได้รับการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขา ตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2527 ระหว่าง พ.ศ. 2528 – 2531

ข้อ 6 บุคคลตามข้อ 5 จะต้องมีคุณสมบัติและอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

6.1 เกิดในประเทศไทยและบรรพบุรุษภาวะหรือได้มีการสมรสแล้วตามประเพณี

6.2 มีถิ่นที่อยู่ถาวรเป็นหลักแหล่ง โดยมีทะเบียนบ้าน (ท.ร.13) หรือเป็นบุคคลที่มีหลักฐานตามข้อ 5 ต่อเนื่องกันมาไม่น้อยกว่า 5 ปี ในเขตอำเภอเดียวกัน ยกเว้นการมีถิ่นที่อยู่ใหม่อย่างถาวร เนื่องจากการสมรสและมีการแจ้งย้ายตามระบบทะเบียนราษฎรถูกต้อง ซึ่งรวมระยะเวลาที่อยู่เดิมกับที่อยู่ใหม่แล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

6.3 เป็นผู้ทำมาหากินเลี้ยงชีพโดยสุจริต มีอาชีพที่ไม่ขัดหรือเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ

6.4 ไม่เป็นผู้ที่ปลูกพืชเสพติดหรือถ้าเคยปลูกพืชเสพติดมาก่อนต้องเลิกปลูกพืชเสพติด

ข้อที่ 7 ชาวไทยภูเขาที่มีคุณสมบัติตามข้อ 5 และข้อ 6 ประสงค์ที่จะให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน จะต้องยื่นเรื่องตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.13) หากผู้ร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.13) ให้ยื่นต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีรายการประวัติอยู่ในปัจจุบันก่อน เพื่อนายทะเบียนจะได้เพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.13)

กรณีผู้ร้องมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะในขณะร้องขอ ให้ผู้ร้องแจ้งชื่อบุตร พร้อมอายุไว้ในคำร้องด้วย ยกเว้นบุตรได้มีการสมรสตามข้อ 6.1 แล้ว ให้ยื่นเรื่องต่างหาก

ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องและเอกสารหลักฐานต่างๆ แล้วเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ภายใน 10 วัน นับแต่วันรับเรื่อง

ข้อที่ 8 เมื่อนายทะเบียนได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อนายอำเภอแห่งท้องที่แล้ว ให้นายอำเภอสอบข้อเท็จจริงของชาวไทยภูเขานั้น แล้วเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน

ข้อที่ 9 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านแก่ชาวไทยภูเขาที่ร้องขอ ทั้งนี้ โดยให้สำนักทะเบียนจังหวัดเป็นผู้รวบรวมรายชื่อเป็นรายครอบครัวลงในบัญชีการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย (แบบ ทชน.6) ตามที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ พร้อมความเห็นเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ผลการพิจารณาเป็นประการใดให้แจ้งนายอำเภอทราบเพื่อดำเนินการต่อไป การดำเนินการในขั้นนี้ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน

กรณีชาวไทยภูเขาซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านได้ให้บุตรของบุคคลดังกล่าวซึ่งแจ้งชื่อไว้ตามข้อ 7 วรรคสอง ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านด้วย

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาวินิจฉัยสั่งการแล้ว ให้สำนักทะเบียนจังหวัดจัดทำสำเนาแบบพิมพ์บัญชี (แบบ ทชน.6) ตามวรรคแรก ส่งให้สำนักทะเบียนกลางภายใน 10 วัน

ข้อที่ 10 กรณีที่ตรวจสอบพบความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำร้องขอหรือเอกสารหลักฐานพยานต่างๆ ตามหลักเกณฑ์วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนด ให้นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ผู้ร้องหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องหรือจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ถ้าเป็นกรณีไม่สามารถดำเนินการให้แก่ผู้ร้องได้ให้ส่งเรื่องคืนสำนักทะเบียนหรืออำเภอแล้วแต่ตามกรณี เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้มีการวินิจฉัยสั่งการ

การปฏิบัติตามวรรคแรก มิให้นำรวมระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ 11 ให้นายอำเภอแจ้งผลการพิจารณาตามข้อ 9 ให้สำนักทะเบียนทราบภายใน 5 วัน

ข้อ 12 เมื่อสำนักทะเบียนได้รับแจ้งผลการพิจารณาแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องทราบเป็นรายลักษณะอักษร

12.1 กรณีที่ได้รับอนุมัติ ให้นายทะเบียนจำหน่ายชื่อบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.13) และดำเนินการลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) โดยกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท 5 ตามแบบพิมพ์ ท.ร.98 ก พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องบันทึกของทะเบียนบ้านว่า "ได้รับอนุมัติตามหนังสือจังหวัด.....เลขที่.....ลงวันที่....." แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ หากบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตรให้หมายเหตุกรณีได้สัญชาติไทยไว้ด้านหลังสูติบัตรด้วย โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 2 วัน

12.2 กรณีไม่ได้รับอนุมัติ ให้คงสภาพเดิมโดยไม่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการลงรายการสัญชาติแต่อย่างใด

ข้อ 13 ให้สำนักทะเบียนรายงานการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามข้อ 12 โดยส่งแบบพิมพ์ ท.ร.98 ก ตอนที่ 1 พร้อมหมายเหตุที่มุมบนด้านขวาว่า “ชาวไทยภูเขา” ให้สำนักทะเบียนกลางทราบ ภายใน 10 วัน และแจ้งหน่วยราชการที่มีทะเบียนประวัติของชาวไทยภูเขาทราบ เพื่อหมายเหตุการณ์ได้สัญชาติไทยในทะเบียนประวัติด้วย

ข้อ 14 ชาวไทยภูเขาที่เป็นผู้เยาว์ ปรากฏว่าบิดามารดาเสียชีวิตหรือไม่ทราบว่ามีชีวิตอยู่หรือไม่ และไม่ทราบว่าอยู่ที่ใด ประสงค์ที่จะลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน ให้ผู้ปกครองหรือผู้อุปการะเลี้ยงดูที่มีสัญชาติไทยยื่นคำร้องแทน โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 7 โดยอนุโลม

ข้อ 15 ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2535

นายชวรงค์ ฉายะบุตร

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ภาคผนวก ง ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย
ในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน
ให้แก่ชาวไทยภูเขา (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2539

ตามที่สำนักทะเบียนกลาง ได้ออกระเบียบว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. 2535 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา นั้น

เพื่อให้ระเบียบฯ ดังกล่าวมีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และมีความชัดเจนว่าไม่ขัดกับกฎหมายระเบียบอื่น รวมทั้งเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (1) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง จึงให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. 2535 ดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539”

ข้อที่ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อที่ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 6 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 6 บุคคลตามข้อ 5 จะต้องมีความสมบูรณ์และมีคุณสมบัติและอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

6.1 เกิดในประเทศไทย และมีคุณสมบัติไม่ขัดกับการได้สัญชาติไทย ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

6.2 บรรลุนิติภาวะ หรือได้มีการสมรสแล้วตามประเพณี

6.3 มีถิ่นที่อยู่ถาวรในอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่จะยื่นเรื่องขอลงรายการสัญชาติไทย โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 13) แล้ว และสามารถแสดงหลักฐานได้ว่าเกิดที่อำเภอ/กิ่งอำเภอใด ถ้าย้ายมาจากอำเภอ/กิ่งอำเภออื่น

6.4 เป็นผู้ทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต มีอาชีพที่ไม่ขัดหรือเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ

6.5 ไม่เป็นผู้ที่ปลูกพืชเสพติด หรือถ้าเคยปลูกพืชเสพติดมาก่อนต้องเลิกปลูกพืชเสพติด

6.6 สามารถพูดและฟังภาษาไทยได้"

ข้อที่ 4 ให้ยกเลิกความในข้อ 7 วรรคหนึ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ 7 ชาวไทยภูเขาที่มีคุณสมบัติตามข้อ 5 ข้อใดข้อหนึ่ง และมีคุณสมบัติตามข้อ 6 ทุกประการ ประสงค์ที่จะขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน จะต้องยื่นคำร้องตามแบบที่กำหนดทำระเบียบนี้ต่อนายทะเบียนอำเภอแห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.13) ถ้ายังไม่มีรายชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.13) ในดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 105 ก่อน"

ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 9 วรรคสอง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ 9 วรรคสอง กรณีชาวไทยภูเขาซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านได้ ให้บุตรของบุคคลดังกล่าว ซึ่งแจ้งชื่อไว้ตามข้อ 7 วรรคสอง ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านด้วย"

ข้อ 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 13 วรรคสอง

"ข้อ 13 วรรคสอง กรณีชาวไทยภูเขาได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน โดยมีชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน หรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือมีการรับรองโดยผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการเพิกถอนการลงรายการสัญชาติไทยโดยจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 105 ก่อน"

เมื่อได้ดำเนินการเพิกถอนรายการสัญชาติไทยให้กับบุคคลใดแล้ว ให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ทราบด้วย

ข้อ 7 ให้ยกเลิกแบบพิมพ์ ทนช.1, ทนช.2, และ ทนช.3 ฉบับเดิม และให้ใช้แบบพิมพ์ ทนช.1, ทนช.2 และ ทนช.3 ฉบับใหม่ตามแบบที่กำหนดทำระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2539

นาย ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ภาคผนวก จ คำร้องขอให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา

ทนช.1

คำร้องขอให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา

เขียนที่.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอให้พิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน

เรียน นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง

ข้าพเจ้า นาย.....อายุ.....ปี

เป็นชาวไทยภูเขาดั้งเดิม เผ่า.....อยู่บ้าน.....

เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ/กิ่งอำเภอ.....

จังหวัด.....มีภรรยาชื่อ.....

อายุ.....ปี เป็นชาวไทยภูเขาดั้งเดิม เผ่า.....มีความ

ประสงค์ขอให้ทางราชการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ข้าพเจ้า ภรรยา

และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1. ชื่อ.....อายุ.....ปี
2. ชื่อ.....อายุ.....ปี
3. ชื่อ.....อายุ.....ปี
4. ชื่อ.....อายุ.....ปี
5. ชื่อ.....อายุ.....ปี
6. ชื่อ.....อายุ.....ปี
7. ชื่อ.....อายุ.....ปี
8. ชื่อ.....อายุ.....ปี

พร้อมคำร้องนี้ ข้าพเจ้าได้ส่งแบบรายการประวัติ หนังสือรับรอง และหลักฐานอื่นๆมา

เพื่อโปรดพิจารณาและขอรับรองว่าข้าพเจ้ามีคุณสมบัติตามระเบียบฯ และ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ.

2508 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2535 ทุกประการ คำให้การและเอกสารที่ยื่นมาพิจารณา

นี้รับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ	ผู้รับรอง
(.....)	
ลงชื่อ	ภรรยา
(.....)	

รายการประวัติชาวไทย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า นาย.....ชื่อ.....

สกุล.....เผ่า.....เกิดวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....เกิดที่ประเทศ.....

หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ประเทศ.....ปัจจุบันอยู่ที่หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....บิดาชื่อ.....

ชื่อสกุล.....เป็นชาวเขาเผ่า.....บิดาเกิดที่ประเทศ.....

มารดาชื่อ.....ชื่อสกุล.....เป็นชาวเขา

เผ่า.....มารดาเกิดที่ประเทศ.....

2. มีภรรยาชื่อนาง.....ชื่อสกุล.....

เป็นชาวเขาเผ่า.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อายุ.....ปี เกิดที่ประเทศ.....หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ปัจจุบันอยู่ที่หมู่บ้าน.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

บิดาภรรยาชื่อ.....ชื่อสกุล.....เป็นชาวเขาเผ่า.....

เกิดที่ประเทศ.....มารดาภรรยาชื่อ.....

ชื่อสกุล.....เป็นชาวเขาเผ่า.....เกิดที่ประเทศ.....

3. ข้าพเจ้ามีบุตรกับภรรยาคนนี้ จำนวน.....คน เป็นชาย.....คน หญิง.....

คน คือ

3.1 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....

อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....

มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี

3.2 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....

อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....

มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี

- 3.3 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....
 อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....
 มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี
- 3.4 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....
 อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....
 มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี
- 3.5 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....
 อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....
 มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี
- 3.6 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....
 อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....
 มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี
- 3.7 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....
 อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....
 มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี
- 3.8 ชื่อ.....เกิดเมื่อ.....
 อายุ.....ปี สถานที่เกิดจังหวัด.....ประเทศ.....
 มีสูติบัตร เลขที่..... ไม่มี

1. ข้าพเจ้าและภรรยาเป็นชาวไทยภูเขา ตามระเบียบฯ ข้อ 5 คือ

สามี ภรรยา

( )	( )	1) อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการ คือ..... .....ตั้งแต่ พ.ศ.....
( )	( )	2) ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนราษฎรชาวเขา (ทร.ชช.1) เมื่อ พ.ศ.2512-พ.ศ.2513 (มีการแจกเหรียญหมายเลขไว้)
( )	( )	3) ได้รับการทำทะเบียนราษฎร ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัว ประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2525
( )	( )	4) ได้รับการทำทะเบียนราษฎรชาวเขา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2527 ระหว่างเดือน มีนาคม-สิงหาคม 2528

- ( ) ( ) 5) ได้รับการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2527 ระหว่าง พ.ศ.2528- 2531 (สิงห์ภูเขา)
- ( ) ( ) 6) ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2533 ระหว่าง พ.ศ.2533- 2534

5. มีพี่น้องร่วมบิดามารดา จำนวน.....คน เป็นชาย.....คน
หญิง.....คน

6. ประกอบอาชีพหลัก.....
อาชีพรอง.....ครอบครัวมีรายได้ประมาณ
เดือนละ.....บาท

7. ข้าพเจ้าเคยเรียนหนังสือ จบชั้น..... ไม่
เคยเรียน

8. ภรรยาเคยเรียนหนังสือ จบชั้น..... ไม่
เคยเรียน

9. ข้าพเจ้ามีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอนี้ (มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ท.ร.13) เป็น
เวลา.....ปี ภรรยามีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอนี้ (มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ท.ร.13) เป็น
เวลา.....ปี

10. ข้าพเจ้า ภรรยาและบุตร สามารถฟังและพูดภาษาไทยพอรู้เรื่อง
ข้าพเจ้าขอรับรองว่า รายการที่กรอกในประวัตินี้ เป็นความจริงทุกประการ ถ้าข้าพเจ้าให้
การเท็จยินดีให้ทางราชการดำเนินคดีตามกฎหมาย

ลงชื่อ.....ผู้ร้อง

(สามี)

ลงชื่อ.....ผู้ร้อง

(ภรรยา)

ลงชื่อ.....ผู้เขียน

ภาคผนวก ช ประวัติวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

ประวัติวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

ในครั้งพุทธกาล สมัยแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ได้เสด็จไปโปรดเวไนยสัตว์ในที่ต่างๆ ครั้งหนึ่งได้เสด็จมาถึงดงไม้ตาล เสด็จขึ้นประทับบนจอมดอยแห่งหนึ่งมีชื่อเรียกว่าดอยนางพีพระพุทธองค์ได้ประทานพระเกศาธาตุให้พวกละว้าบรรจุในพระเจดีย์บนดอยนั้น จากนั้นก็เสด็จมาที่จอมดอยนางน้อยเมืองเถิน ทรงประทานพระเกศาธาตุ ๙ เส้นให้พวกละว้ามาเฝ้าอยู่ ณ ที่นั้นนำไปบรรจุไว้ในพระเจดีย์บนดอยนางน้อยต่อมาชาวบ้านเรียกว่าดอยจอมแจ้ง (เหตุเพราะพระพุทธองค์ได้เสด็จมาถึงตอนรุ่งแจ้งพอดี) ซึ่งต่อมาชาวบ้านเรียกชื่อ วัดพระธาตุจอมแจ้ง หลังจากนั้นได้เสด็จมายังดอยจอมสร้อย (ในปัจจุบันคือพระธาตุแก่งสร้อย) ทรงประทานพระเกศาให้อีก ๑ เส้น ให้พญาอุทุมมนำไปบรรจุไว้ในถ้ำและสร้างพระเจดีย์ครอบไว้ ต่อมาได้สร้างเป็นวัดเกศสร้อย (หลวงพ่อกุรูบาชัยยะวงศาได้บวชเณรที่วัดแห่งนี้เมื่ออายุ ๑๓ ปี) สามารถศึกษาและทราบประวัติได้จากหนังสือ พระธาตุแก่งสร้อยสมบัติเหนือเขื่อน จากนั้นเสด็จไปต่อไปยังเกาะเกลือเหนือเขื่อนภูมิพลทรงประทับรอยพระบาทไว้ที่ยอดดอยห้วยน้ำจืด และเรียกที่นั่นว่าพระพุทธบาทห้วยน้ำจืด จากนั้นเสด็จต่อมายังห้วยขุนซึ่งมีพวกละว้าอาศัยอยู่ พวกละว้าเอาไม้हुกวางมาทำพัดถวายพระพุทธองค์ ด้วยอากาศร้อนมากและพวกละว้าก็ได้ขอให้พระพุทธองค์ประทานรอยพระบาทให้ พระพุทธองค์ก็ทรงเมตตาประทับรอยพระบาทไว้ ณ ที่แห่งนั้น พวกละว้าได้นำเม็ดมะกอกซึ่งใช้เคี้ยวกับหมากมาถวาย ที่นั่นจึงเรียกว่าห้วยก่อนานไปเพี้ยนเป็นห้วยก้อ (ซึ่งเป็นบ้านเดิมของหลวงพ่อกุรูบาชัยยะวงศา) เสด็จต่อมายังขุนหาดที่พวกละว้าเอาหน้อย (เม็ด) มะหาดมาถวายพระพุทธองค์ทรงรับมาฉันแล้วเอาเมล็ดให้พวกละว้าไปปลูก (ต้นมะหาดยังคงปลูกสืบต่อมาจนทุกวันนี้ยังมีปลูกอยู่ในบริเวณวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม) พวกละว้าก็ได้ขอให้ประทับรอยพระบาทไว้ ณ ที่นั้น พระพุทธองค์ได้ทรงประทานนามให้ว่าพระพุทธบาทขุนห้วยละมอด (เป็นบริเวณติดต่อกับห้วยก้อในปัจจุบัน) จากนั้นเสด็จไปยังดอยอุสุภราช และดอยจอมสวรรค์ทรงประทานพระเกศาธาตุไว้ที่ละ ๑ เส้นและให้สร้างพระเจดีย์ครอบไว้ทั้ง ๒ แห่งและได้เดินทางต่อมายังผาหนามแต่ไม่ได้ไปทางตรงเพราะมีชาวหนามมากมาย จึงทรงเลี้ยวไปทางทิศตะวันตก ทางที่พระพุทธองค์เสด็จผ่านจึงมีชื่อเรียกว่านาเลียง ระหว่างทางทรงประทับพักผ่อน ณ ที่นั่นจึงได้ชื่อว่าแม่หว่าง (ชื่อทั้งสองยังคงเรียกมาจนถึงปัจจุบันนี้) จากนั้นก็มาที่ห้วยแม่ละได้แวะพักเหนือยอยู่ขณะนั้นมีพญาแก้วกับพญาเมืองเถิน พ่อฤาษีสามทุมมาและพรานเนื้ออีก ๔ คน เข้าป่าล่าสัตว์ได้เนื้อมาคนละหาบพอมมาถึงที่อุทิศสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ พวกพรานเนื้อก็วางเนื้อ

ลงแล้วเข้าไปหาพนมมือขึ้นแล้วถามว่า ท่านเป็นอะไรจึงได้นุ่งหม้อผ้าเหลืองแบบนี้ พระพุทธองค์ทรงตอบไปว่าเราเป็นพระพุทธเจ้า พรานทั้ง ๘ ก็ตอบถามว่าดีแล้วและถามว่าได้ฉันอาหารแล้วหรือ พระพุทธองค์ทรงตอบว่ายัง พรานทั้งแปดจึงพร้อมใจกันนำเนื้อมาถวายกันคนละชิ้น แต่พระองค์ทรงไม่รับด้วยทรงไม่ฉันเนื้อสด พรานเห็นดังนั้นจึงนำมากองไว้ ณ ที่ข้างหนึ่ง แล้วพูดกันว่า พระพุทธเจ้าไม่ฉันเนื้อสัตว์จึงพากันไปหุงข้าวต้มกับผักอยู่ที่ริมห้วยแล้วนำมาใส่บาตรถวาย พ่อพญาลัวะ (ปูแก้ว) และพญาเถินก็ได้มาใส่บาตรถวาย เมื่อพระพุทธองค์ทรงรับบาตรและทำภัตตาทิกแล้ว ได้เมตตาแสดงธรรมโปรดพญาลัวะ และพรานเนื้อรวมทั้งพ่อพญาทั้งสองคนต่างมีใจยินดีในพุทธดำรัสที่ทรงตรัสได้ไพเราะยิ่งนักเกิดปิติศรัทธาชนทั้งหลายจึงพากันกราบทูลขอพระเกศาธาตุไว้เป็นที่สักการบูชาแทนพระองค์ แต่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าที่นี่ไม่มีถ้าไม่เอาจะให้พระเกศาได้ ชนเหล่านั้นจึงทูลขอรอยพระบาทแทน พระพุทธองค์ก็ว่าไม่มีก้อนหินใหญ่พอรอยพระบาท พวกพรานทั้งแปดจึงอาสาจะไปนำหินใหญ่พอรอยพระบาทมาถวายขออาราณานิมนต์รอยอยู่ก่อน พรานก็ได้พากันไปหาได้หินที่ต้องการแล้วนำกลับมาถวายแต่พระพุทธองค์ แต่หินนั้นมีโคลนเปื้อนไม่สะอาดและบริเวณรอบๆ เป็นป่าเขาไม่มีแหล่งน้ำอยู่เลย พระพุทธเจ้าจึงเอาไม้ปักลง ณ ที่แห่งนั้นทันใดนั้นน้ำก็พุ่งออกมาใสสะอาดได้ใช้ดื่มกินกัน (เป็นบ่อน้ำทิพย์มาจนถึงปัจจุบันนี้ไม่เคยแห้งเลย อยู่บริเวณด้านข้างกำแพงวัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม) เมื่อล้างก้อนหินแล้วพ่อพญาทั้งสองกับพรานก็ได้ทูลอาราธนาขอรอยพระบาทประดิษฐานไว้ ณ ที่นั้นเพื่อเป็นที่สักการบูชาแทนพระองค์และผู้คนเหล่านั้นก็ตั้งอยู่ในศีลในธรรม ไม่มีการฆ่าสัตว์ไม่กินเนื้อสัตว์แต่นั้นมา พระพุทธองค์ได้ทรงทำนายไว้ว่าในอนาคตกาล สถานที่แห่งนี้จะมีวัดชื่อว่าพระพุทธรบาทต้มข้าว (ซึ่งปัจจุบันเรียกชื่อสั้นลงว่าพระพุทธรบาทห้วยต้ม) และได้กล่าวพุทธโอวาทให้ชนทั้งหลายได้อุปัฏฐากรักษา รอยพระบาทนี้ไว้ผู้ใดปฏิบัติตามก็เหมือนหนึ่งได้อยู่ใกล้พระองค์ แต่ถ้าไม่ปฏิบัติรักษาไม่อยู่ในศีลในธรรมแล้วก็เหมือนอยู่ไกลและยังทรงทำนายอีกว่า ในระยะครึ่งหนึ่งของพุทธศาสนา (ถึงพุทธกาล) คือ ๒๕๐๐ ปี จะมีพระหน้อย (สามเณร) จากเมืองตีนองค์หนึ่งจะมาสร้างพระพุทธรศาสนาที่นี่ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปและยังมีพระฤาษีชื่อสังทมมา ที่ได้ติดตามพระพุทธเจ้ามาตลอดก็ให้อยู่อยู่อุปัฏฐากดูแลรอยพระพุทธรบาทนี้ ซึ่งเมื่อฤาษีสังทมมาตายลงก็ได้เกิดเป็นเทพรักษารอยพระบาทแห่งนี้ ส่วนพระยาเถินได้เกิดมาเป็นหลวงพ่อกฐาชัยยะวงศา (คือพระหน้อยเมืองตีนที่มานูรณ์พัฒนาวัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม) ได้นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ชุมชนและอบรมให้ชาวเขา (ชาวกะเหรี่ยงหรือชาวปากะญอ) ได้พัฒนาตนเองให้มีอาชีพทำกิน ไม่ฆ่าสัตว์ให้อยู่ในศีลในธรรมไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

มีเรื่องเล่าว่า วันหนึ่งมีชาวบ้านได้เข้าป่าไปเพื่อหาผักผลไม้ ได้พบเห็นรอยเท้าอยู่กลางป่าจึงรีบนำข่าวมาบอกพญาลี้ในครั้งนั้น พญาลี้ได้พากันไปสร้างมณฑปครอบไว้ และได้ดูแลกันต่อมาจนหมดอายุขัย (ตาย) ของตนและทิ้งรอยพระพุทธรูปที่ไว้ มิได้มีผู้ดูแลรักษาจนกาลเวลาผ่านไปแสนนานก็มีชาวบ้านเข้าป่าไปหาพืชผัก ชูดหน่อไม้ ได้บังเอิญไปพบเข้าก็นำความมาบอกครุบา กิตติ ซึ่งท่านเป็นพระภิกษุเดินทางมาจากอินเดียได้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดลี้หลวง (หญิงกะเหรี่ยงนั้นชื่อว่า ยะมะแล) ท่านครุบา กิตติทราบเรื่องจึงพร้อมด้วยลูกศิษย์วัดได้ให้ ยะมะแลทางไปดูรอยพระบาทที่กลางป่านั้นว่าจะเป็นรอยพระพุทธรูปจริงหรือไม่และเมื่อไปเห็นจริงก็ได้พากันไปสร้างมณฑปครอบไว้ เพื่อเป็นที่สักการบูชาตราบจนหมดอายุขัยของครุบา กิตติ รอยพระพุทธรูปนั้นก็ได้อ่อนหายไปจนกระทั่งมาถึงสมัยที่ครุบามหาอินเป็นครุบาเมืองลี้ ได้มีหญิงชาวบ้านเป็นหญิงกะเหรี่ยงที่เข้าป่าหาผัก ผลไม้ ชื่อ ย่าตา ย่าตาไปเก็บเห็ดที่ขึ้นอยู่บริเวณใกล้กับรอยพระพุทธรูปเห็นเป็นรอยเท้าใหญ่ ดูแปลกจึงนำความไปบอกครุบาอินที่ลี้ พอครุบาอินได้ทราบเรื่องก็รีบเดินทางมาพร้อมด้วยลูกศิษย์และครุบาใจวัดสันโป่ง เมื่อเห็นว่าเป็นรอยพระพุทธรูปจริงดังที่คิดไว้จึงได้นำพาญาติโยมลูกศิษย์มาทำการแผ้วถางป่าบูรณะที่บริเวณรอบข้างเพื่อเป็นที่บูชาสักการะต่อไป หลังจากนั้นมาประมาณ ๔ - ๕ ปีให้หลังก็มีการประชุมกันมีการสร้างมณฑปครอบรอยพระพุทธรูปและมีวัดห้วยต้มอยู่ข้างๆ แล้วจัดให้ช่างชื่อว่าพ่อนาน เต่าจายอยู่บ้านนาเลียงมาเป็นช่างสร้างมณฑปซึ่งมีความกว้างประมาณ ๗ ศอก มุงด้วยกระดานไม้เสื่อแล้วสร้างกำแพงอิฐรอบมณฑปทำเจดีย์เล็กๆ กว้าง ๒ ศอก สูง ๓ ศอก สร้างศาลาเพิ่มอีก ๑ หลัง กว้าง ๔ ศอก ยาว ๑๒ ศอก มุงด้วยกระดานไม้เสื่อ ปลูกต้นลานอีก ๗ ต้น แวดล้อมรอบๆ มณฑป และยังมีต้นจุ่มป่าลาว (ดอกกลิ่นหอม) ๘ ต้น ต้นมะม่วง ๔ ต้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ หลวงพ่อครุบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา ก็ได้มาจำพรรษาและเริ่มการบูรณะ

ภาคผนวก ข แนวคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Interview Guide)

แนวคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Interview Guide)

เรื่อง ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษาในพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อชาวปากะญอ: กรณีศึกษา
โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยวงศาพัฒนา จังหวัด ลำพูน (Discursive Practices of
Education in School for Pakayaw Group: A Case Study Prapariyat
Prachaiyawongsaputtana School at Lamphun Province)

1. วัน เวลา สถานที่ให้สัมภาษณ์

.....
.....

2. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

2.1 ชื่อ..... นามสกุล.....
2.2 อายุ..... ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....
2.3 ผู้ให้สัมภาษณ์มีภูมิลำเนาในปัจจุบันอยู่ใน หมู่บ้านห้วยตัม ต.นาทราย อ. ลี้ จ. ลำพูน ใน
หมู่บ้านเลขที่.....

ผู้ให้สัมภาษณ์มีบิดา มารดา เป็นชาวปากะญอที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน
ห้วยตัม

บิดา มารดา ผู้ให้สัมภาษณ์มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านห้วยตัมมานานกว่า
10 ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยย้ายภูมิลำเนาออกนอกพื้นที่หมู่บ้านห้วยตัมติดต่อกันนาน
เกิน 6 เดือน

3. แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. การศึกษา: มิตินิยามความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรม สังคม

1.1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้อย่างไร อธิบายในมุมมองของตัวเอง ท่านเองและในมุมมองของสังคมโดยทั่วไป

1.1.1 วัฒนธรรมไทย

1.1.2 วัฒนธรรมของชาวปาเกาะญอ

1.1.3 วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของชาวปาเกาะญอ

1.1.4 สังคมคนเมือง (คนไทยทั่วไป)

1.1.5 ภาษาไทย

1.1.6 ภาษาปาเกาะญอ

1.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับ วัฒนธรรม สังคม ในปัจจุบันนี้

1.3 ในฐานะท่านเป็นชาวปาเกาะญอท่านคิดว่าความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ภาษา เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมในสังคม ที่นอกเหนือจากสังคมกลุ่มในชาวปาเกาะญอด้วยกันเอง

2. การศึกษา: มิตินิยาม ความหมาย

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาภายใต้รูปแบบการศึกษาในระบบของรัฐ ประเด็นต่อไปนี้อย่างไร อธิบายในมุมมองของตัวเองท่านเองและในมุมมองของสังคมโดยทั่วไป

2.1 ความสำคัญของการศึกษา

2.2 การศึกษากับการยอมรับทางสังคม

2.3 การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.4 การศึกษากับการลดทอนภาวะสภาพความด้อยพัฒนา หรือล้าหลังในสังคมชาวปาเกาะญอ

3. การศึกษา: การนิยามตัวตนเกี่ยวกับการศึกษา

3.1 การศึกษามีความสำคัญต่อตัวท่านอย่างไร

3.2 เมื่อท่านจบการศึกษาจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาแล้วจะศึกษาต่ออีกหรือไม่

3.2.1 ถ้าศึกษาต่อจะศึกษาในสาขาวิชาใด เหตุผลเพราะ

3.2.2 ไม่ศึกษาต่อ เหตุผลเพราะ

3.3 ท่านคิดว่าถ้าท่านไม่ได้รับการศึกษาจะผลต่อตัวท่านเองอย่างไร

3.4 ท่านคิดว่าระดับของการศึกษามีผลอย่างไรกับการใช้ชีวิตในสังคมของตัวท่านเอง

3.5 ท่านคิดว่าการศึกษาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดของท่าน ที่มีต่อตนเองในฐานะเป็นชาวปากะญอย่างไร

ภาคผนวก ญ แนวทางการสังเกต (Observation Guide)

แนวทางการสังเกต (Observation Guide)

เรื่อง : ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษาในพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อชาวปากะญอ: กรณีศึกษา
โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัด ลำพูน (Discursive Practices of
Education in School for Pakayaw Group: A Case Study Prapariyat
Prachaiyawongsaputtana School at Lamphun Province)

.....

1. แนวทางการสังเกต

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Complete Participant Observation)

1.1.1 เป็นการสังเกตโดยที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นพื้นที่กรณีศึกษากับประชากร
เป้าหมาย เช่น การเข้าแถวตอนเช้า- ตอนเย็น การจัดอาหาร จัมนอาหารตอนเพล เป็นต้น และ
กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาการลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยพยายามเข้าไปเกี่ยวข้องให้มาก
ที่สุด

1.1.2 การสังเกตที่ใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)
กล่าวคือ ใช้เก็บรายละเอียดในการให้ข้อมูล โดยสังเกตท่าทาง ปฏิกริยาต่างๆ ระหว่างการถ่ายทอด
ภาษาพูดกับปฏิกริยาท่าทางที่เกิดขึ้น จากการส่งผ่านข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้ศึกษา

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เป็นระเบียบวิธีที่นำ
มาร่วมประกอบการเก็บข้อมูลจากการสังเกตให้มีความชัดเจน และครบถ้วนให้มากที่สุด กล่าวคือ
เป็นเทคนิควิธีที่ผู้ศึกษานำมาใช้เมื่ออาจจะเข้าไม่ถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ ซึ่ง
อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ในบางกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดการเข้าถึงการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์

2. ขั้นตอนการสังเกต

- 2.1 สังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นตามประเด็นแนวทางการสังเกตที่กำหนดไว้
- 2.2 สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในบริบทการสังเกตนั้นๆ
- 2.3 จัดบันทึกข้อมูลที่ได้

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัย

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะ
วงศาพัฒนา ต. นาทราย อ. ลี้ จ. ลำพูน

สามเณรกล้าหาญ สมพงษ์อุทัย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 17 ปี
สามเณร คงคา ชโลธรล้ำเลิศ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี
สามเณร วรเชษฐ์ ธารสุขเกื้อกุล	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี
สามเณร สมพร สกุลเกริกไกร	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี
สามเณร สุระ พิลาสชวนพิศ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี
สามเณร กรรชิต จิตใจเมตตา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 17 ปี
สามเณร ดำรงค์ ถาวรบริสุทธิ์	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 17 ปี
สามเณร วุฒิพงศ์ ก่อเกิดตระกูล	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี
สามเณร ศักดิ์สิทธิ์ นาทรายกังวาน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี
สามเณร สมพงศ์ ธารสุขถวิล	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อายุ 18 ปี

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล

อรรถพงษ์ บัวงาม

วัน เดือน ปี เกิด

23 พฤษภาคม 2524

ที่อยู่ปัจจุบัน

18/1 หมู่ 7 ตำบลไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549

ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงานตีพิมพ์

อรรถพงษ์ บัวงาม. (2555). ภาควิชาปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษาในพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อชาวปากะญอ: กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม พระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัดลำพูน. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

